

АНТОН МИТОВ

/1862 - 1930/

Посвещава се на 150 годишнината от рождението на художника

Регионална библиотека "Захарий Княжески"

*Автопортрет, 1897 м.б.,пл., 47х37 см.
Софийска градска художествена галерия*

Баба Яни, 1888 м.б.,пл., 75х60 см. Художествена галерия Казанлък

С името на Антон Митов са свързани всички първи стъпки на новото българско изкуство. Мечтите си за пълнокръвен художествен живот той реализира въпреки неизброимите социални и политически пречки. Изпреварвайки реалностите в страната, художникът убеждава Европа в таланта на българите. Наричат го патриарх на българското изкуство, дядо Митов или Човекът с магическия фенер.

Роден е на 1 /14/ април 1862г. в Стара Загора. Преживява кланетата и опожаряването през лятото на 1877 година, а бягството на семейството в Северна България му дава първите уроци по живопис от тревненските иконописци. След Освобождението се завръщат в Стара Загора. През 1879 год. е назначен за телеграфист в Хасково. Година по-късно публикува във в. „Марица“ първата си статия „По изящните изкуства“. На 17 /30/ декември 1880г., без знанието на родителите си, заминава през Цариград за Италия. Установява се във Флоренция, където за кратко учи рисуване при проф. Джелати. През 1881г. е приет във Флорентинската академия за изящни изкуства. Учи живопис при проф. Джузепе Чарамфи. При идването си за ваканция през 1883г. в Стара Загора Митов се среща с поканения две години по-рано в Пловдив от Източна Румелия чешки художник Иван Мърквичка. От тук тръгва бъдещото им приятелство и градивно сътрудничество. Успехите му в Академията на Флоренция са белязани с един бронзов и три сребърни медала. Завършва Флорентинската академия с отличие и през същата 1885г. предприема пътуване до музеите на Париж, Мюнхен и Виена.

*Чайки /Морски пейзаж/, 1891 м.б.,пл., 51х38 см.
Национална художествена галерия*

Портрет на подпоручик В.Черепов, 1887 м.б.,пл., 73x56 см.
Градска художествена галерия Стара Загора

Портрет на артиста Радул Канели, 1898 м.б.,пл., 62x50 см.
Национална художествена галерия

Вакарелка със самовар, 1899 м.б.,пл., 68x48 см.
Софийска градска художествена галерия

Завръща се в България и веднага е назначен за учител по рисуване в Стара Загора. Тук създава първите си портрети, сред които тези на подпоручик В.Черепов, на своята майка, на годеницата си Олга /учителка по руски и история в Стара Загора/, на учителката Анастасия Тошева. В събитията по време на Съединението участва като телеграфист. Заедно с бъдещата си съпруга Олга Храмцова предприемат пътуване до Варшава, Санкт Петербург и Москва. След завръщането Митов е назначен за учител в Пловдивската мъжка гимназия.

През 1887г. Антон Митов и Иван Мърквичка откриват първата си съвместна камерна изложба. След две години организират следващата си изложба, за която Митов е приготвил над 40 платна. Сред тях е включил „Имарет джамия“ /един от първите пейзажи в българското изкуство/ и „Баба Яни“ композицията, която определя бъдещото му пристрастие към битовия жанр. През 1890г. реди съвместна изложба с колегата си Петко Клисуров. След един конфликт с Йоаким Груев напуска Пловдив и заминава за Варна, където е назначен за преподавател по рисуване. Там излизат публицистичните му материали за образователната система и първите студии за български и чуждестранни художници.

За представените си творби на Първото българско изложение в Пловдив Митов получава златен медал. Във връзка с тази експозиция през 1892г. той публикува първата си критична статия за показаното в художествения раздел. През следващите години се активизира още повече неговата обществена и творческа дейност. Влиза в управителния съвет

на „Дружество за подпомагане на изкуството в България“. Създава по-късно добилите голяма популярност „Връщане от гроздобер“, „Пазар на грозде във Варна“. Назначен е като учител по рисуване в Софийската мъжка гимназия. Заедно с Мърквичка през 1895 г. слагат началото на списание „Изкуство“, на което Митов ще бъде редактор до 1899г. През 1896г. е спечелена още една драматична битка с общите усилия на Константин Величков, проф. Иван Шишманов, Иван Мърквичка и Антон Митов е открито Рисувалното училище /бъдещата Художествена академия/. Отсега до 1927г. той ще преподава всеобща история на изкуството и практическа перспектива.

Паралелно с педагогическите и обществените си ангажменти през последните години на 19 век Митов активно твори. Създава „Турски изселници на Варненското пристанище“, „Златар на софийския пазар“, „Пейзаж от Владая“, „Портрет на артиста Канели“, „Съпругата на художника“ и още редица жанрови композиции и портрети. Навлиза в най-активния си период. Засилва се цветността и жизнеността на неговата живопис. Следват „Селянин продава кокошки“, „Чешма за топла вода в Плевен“, „Цигански обяд“ и т.н.

За участието на Рисувалното училище на световното изложение в Париж през 1900г. Митов и неговите колеги са наградени с френския орден „Академически палми“. През 1903г. пътува до Италия със свои ученици за проучване на византийските мозайки в Равена, а на следващата година е командирован в Рим за проучване на средновековната Манасиева летопис. В ход е учредяването на Дружеството на южнобългарските художници и първата му изложба в Белград. По това време създава картините си „Народен аптекар“, „Моми на пазара в Силистра“, „Хлебари“, „Княз Фердинанд и великият княз Николаевич с руски генерали на връх Св. Никола“. Участието му с 15 творби на международната изложба в Сен Луи /САЩ/ е премирано със сребърен медал. Избран е за член на първата управа на Археологическото дружество и за член на комисията по законопроекта за старините в България.

Натюрморт със сливи, 1896 м.б.,пл., 243х61 см. Национална художествена галерия

Изселници турци на пристанището във Варна, 1897 м.б.,пл., 43х86,5см. Национална художествена галерия

Връщане от гроздобер, 1893 м.б.,пл., 55х84,5 см. Национална художествена галерия

*Богородица с българска носия, 1904 м.б., пл., 44x33 см.
Национална художествена галерия*

*Помнете Силистра, 1913 м.б., пл., 100x76 см.
Национална художествена галерия*

През 1905г.е командирован до Белгия и Холандия за изучаване на старите майстори. Присъствието му там бива използвано за организиране на художествения раздел на българския павилион за изложението в Лиеж.

Независимо от голямата си служебна натовареност Антон Митов успява да завърши стенописите за тавана на тържествената зала в Българска земеделска банка /1903-4/, проектите за театрални костюми в постановката „Към пропасти“ на Иван Вазов /1907/, проекти за пощенски марки с пейзажи от Търново и Искърския пролом, проект за ордена „Св.Св. Кирил и Методий“ и серия от картини, измежду които „Старозагорска кебапчийница“, „Двама приятели“... Силно повлиян от живописния маниер в платната на гостуващия в София хърватски художник Влахо Буковац, Митов създава през 1908г. няколко произведения, прилагайки частично поанталитични прийоми. От тях по-известни ще останат „Лимонададжия на старозагорския пазар“, „Пейзаж от Чам Кория“ и „Портрет на Мърквичка“. През същата година споделя с приятелите си мечтата за бъдеща галерия в родния му град. Със свои платна и дарения от Георги Евстатиев, Петко Клисуров, Атанас Михов, Васил Димов и др. той поставя основите на бъдещия художествен раздел към археологическото дружество „Августа Траяна“ в Стара Загора.

В началото на 1910г. Антон Митов поема изписването на голяма част от олтарните икони на църквата „Св. Николай Чудотворец“ в Стара Загора. Пътува до Венеция, където картината му „Лимонададжия на старозагорския пазар“ е включена в десетата международна изложба и заради която е избран за член-кореспондент на Дружеството на италианските художници. След завръщането си в страната започва дейността му по изписване на иконите за южния олтар на храм-паметник „Св. Александър Невски“ и мозаечното пано с патрона на църквата. Тази работа отнема част от времето и енергията му за близо четири години.

През 1912-1918г. Митов е директор на Художественото индустриално училище /новото име на Рисувалното училище/. Избухва Балканската война и той се чувства длъжен да замине за фронта. С този период е свързан значимият му цикъл от големи платна, в които основната идея е абсурдността и ужасите на войната. Сред най-въздействащите от тях са „Падналите за Отечеството“ /1913/, „След победата при Одрин“/1914/ и „Писмо от дома“/1914/. През втората половина на десетилетието създава множество картини на битова тема и портрети. Рисува децата си Антон и Елена, създава композициите „Мекичари в София“ /1916/, „Пазар на зеленчуци в София“/1917/, „На пазара в Стара Загора“/1919/, „Харман в село Пордим“/„Вършитба“/, „Пейзаж от Казанлък“/1919/ и др. но видимо в тях се вселява меланхолията. Звучността на багрите спада, а характерните му жизненост и пъстрота отстъпват място на носталгия и печал. Типични за този период са картините „Почивка след пазара“, „Спомени от Силистра“ /1920/, както и двата му автопортрета. Продължава усърдно да пише и твори. Картините му се показват на международните изложби във Виена, Рим и Прага.

*Джамията в Силистра, 1920 м.б.,пл., 68x48 см.
Национална художествена галерия*

*Слугинче, 1918 м.б.,пл., 37x30 см.
Софийска градска художествена галерия*

През 1918г. е избран за дописен член на Българска академия на науките, а от 1924г. отново е ректор на Художествената академия. Пред него е и другата, дълго изстрадана амбиция да напише първата в България „Всеобща история на изкуството“. Подготвяна десетилетия наред, тя излиза от печат през 1927г. в осем тома.

За четиридесетгодишната му творческа и обществена дейност в София подготвят голямо тържество. Уредена е изложба от негови картини. Награждават го със златен медал за наука и изкуство. Той е вече толкова изтощен и болен, че не може да присъства. Постъпва в болница, от която с едно изключение три години не излиза. Започва забвението. Умира на 20 август 1930 година в София. След ковчега му върви една малка групичка от верни приятели и студенти. Съвременето вече се интересува от друга естетика, вълнува се от други идейно-пластични визии. За човека, написал през 1921г. статията „Триумфът на българското изкуство“, се споменава като за вече отминал период на битовизма.

През своите четири десетилетия същинска дейност Антон Митов пише над 300 публикации, изнася близо 800 лекции из цялата страна, обучава три поколения художници, създава около 500 живописни творби, рисунки, мозайки, стенописи, икони.

Основната част от творческото наследство на Антон Митов се съхранява в Националната художествена галерия, Софийска градска художествена галерия, Националната художествена академия, Българската народна банка, Софийският исторически музей, Националният военно-исторически музей и градските художествени галерии на Пловдив, Стара Загора и Казанлък.

Марин Добрев

*На събора борба на пехливани, 1922
м.б.,пл., 33x65 см.
Национална художествена галерия*

*Автопортрет, 1921 м.б.,пл., 57,5x47 см.
Национална художествена галерия*

*Дамски портрет, 1920 м.б.,пл., 50x36 см.
Градска художествена галерия Стара Загора*

*Жена от Ямболско, около 1909 м.б.,пл., 66x38 см.
Национална художествена галерия*

Пейзаж от Казанлък, 1919 м.б.,пл., 45x59 см. Градска художествена галерия Стара Загора

Граф Игнатиев на връх "Св. Никола" през 1902г. , 1904 м.б.,пл., 50x85 см. Софийска градска художествена галерия

Харман в с.Пордим /Вършитба/ , 1919 м.б.,пл., 48x66,5 см. Градска художествена галерия Стара Загора

*Изложбата е съставена с произведения от фондовете на
Национална художествена галерия, Градска художествена галерия Стара Загора,
Софийска градска художествена галерия и Художествена галерия Казанлък*

Издание на Градска художествена галерия - Стара Загора

Съставители: Бистра Рангелова и Марин Добреб

Репродукции: Цветан Четьки

Графичен дизайн: Камелия Димитрова

Печат: ДВГА ПЛЮС, Стара Загора, www.dagaplus.com

Стара Загора, 2012